

რეფორმების მოხდენის მეთა-
რები იყვნენ და სთქვა, რუსეთის
მთავრობის მიერ სტამბოლში რე-
ფორმების პროექტის დაცვა რუსე-
რების მიერ და მათი მხარდა.
გამოიწვია. ეს რეფორმა
მოსავლეთში ოლქებში მო-
ხდა რუსეთის პოლიტიკურსა
მონომორს ინტერესებსა
საზღვარს. სომხებს არა აქვთ სე-
კულარული მისწრაფება, რაც
სომხის ხალხის ცხოვრების
ეკონომიკურს არ ათავსებს, იმთ
სადაც არაა მისწრაფება ავტონო-
მიური რუსეთის ერთგულ შეი-
ნა და რჩენენ ყოველთვის. იგი
სადაც რუსეთის დიპლომატიის
სადაც მოთხოვს, რომ ოს-
მან რეფორმები განახორციე-
ლოს. სომხების საკითხი ამხარა
რეფორმების ერთგული და ერთსუ-
ლი გულისწყრომა გამოიწვია სამი
ფაქტორის შემართებით: დემოკრატი-
ისა და სომხების ჯანსაღი, რუსეთის
სადაც და ქართველმა ჩვენებელმა
სადაც დაპყრობა პაპაჯანოვის პო-
ლიტიკით, სათათბიროში, რა თქმა
და, არცერთს მემარცხენეს ახ-
ლა არ მოუყოლიდა ამ სამი
პუნქტის ნაციონალიზმად და
სადაც გამოცხადდა. ასე-
ვე დამოკიდებულება შე-
ცვლიდა რუსეთის საერთო პოლი-
ტიკურს აზროვნებას. ჩვენში ცო-
ცო დიდიხანი ყოველნაირი ცნო-
ბის დამახასიათებელი იყო, სომხური
რუსეთის სოციალ-დემოკრატი დე-
პუტატები კი ხელდა-ხელს ნაციო-
ნალიზმად გამოაცხადეს. მათ რომ
რეფორმა, საქართველოში ეხლა
ნაციონალიზმები არიან,
რაც სომხის პოლიტიკურსა და
სადაც რუსეთის მიერ მათი აზრა-
ბატონები. როდესაც სომხურ
რუსეთს, ისეთები ებრძვიან, რომ-
ლები ქართველ ხალხს ეროვნულ
ინტერესებს იცავენ, მაშინ პირველ-
განხში ქართველთა შიგნით მის
სახებ უფრო და პოლიტიკურად
რუსეთისგან ხალხზე გავედით
სადაც. ჩვენებელმა ისეთები, რომელ-
საც ამ განხში შეცდომაში შე-
იქნა და გულ-უბრუნებლად რწმუნ-
ებანი, რომ ნაციონალიზმი და მო-
ხდა განისაზღვრება არა პრაქ-
ტიკული საქმიანობით, არამედ იმ
სადაც რუსეთის, რომელსაც ეს
ის საზოგადოებრივი ჯგუფი აყე-
ბის. ჩვენც დავხვედით, რომ ყოვე-
ლი ჩვენი ეროვნული მისწრაფება
ფიქრითა და მოხატულად. მაგრამ,
როგორც ეტყობა, სომხის „დემო-
კრატიულსა“ და „ინტერნაციონა-
ლისტურსა“ გაზრდის სოციალ-დე-
პუტატები ჩვენებელი და სკობელის
ქველზე დადგება. ესენი და სკობე-
ლისტებისა და სომხი ხალხის
რუსეთის სიაში ჩაირიცხებენ.
მაგრამ სოციალ-დემოკრატიული
რუსეთი ჩვენებური დემოკრატი-
ის გვეგონია, საქმარისი გარანტია
და ყოველივე იმისა, რომ უპა-
ტივობის საფუძველზე უდგეს არა
სოციალ-დემოკრატიული
რუსეთის მოსაზრება. სომხურ პრესას,
როგორც ეტყობა, არა მარტო და-
სის ის ნამდვილი მიზეზი, რომე-
მაც ნაციონალიზმისაგან სრულიად
სრულიად სოციალ-დემოკრატი-
ის დემოკრატიები კი უპაყფი-
ის გულზე დააყენა.
სომხურმა გაზრდებმა უმჯობესადა
ჩვენებელი და სკობელის სომ-
ხალხის მტრებად გამოეყენათ.
ეს წინააღმდეგე სომხის შიგნით-
ში იმეც საშუალებას მიჰმართეს,
მისი სოციალ-დემოკრა-
ტიის წინააღმდეგ ხმარობენ. ნამ-
დვილად კი სოციალ-დემოკრატიის
საყოფიღების გაგება ძალიან ადვი-
ლია.
სომხების საკითხი ოსმალეთში სა-
დაც მორისი პოლიტიკური საკით-
ხი რუსეთის დიპლომატიის ასე
ქვერის სომხების საკითხი და დამ-
პოლიტიკურის მოსაზრებები იცავენ
სადაც. ამ საკითხში თითქმის სრუ-
ლიად სოციალ-დემოკრატიული
სადაც გაერე შექმნა მინისტრსა და
სადაც მისი ლიდერის მიღ უპაყფი-
ისის, რომელიც დიპლომატიური
მოსაზრებით მხარს უჭერს სო-
ციალ-დემოკრატიის საკითხს. რა თქმა უნდა, არც
რუსეთის პროგრესული საზოგადო-
ებრივი წინააღმდეგე არ იქნება
რუსეთის, რომ ოსმალეთის სომხებმა
სადაც ადამიანური პირობები
გაგებინა. უმჯობესია ასეთივე
რუსეთის ექვემდებარება თვით რუსეთის
რუსეთის. მაგრამ საკითხავია, რა-
დის საშუალებითა მსურთ ამ მი-
სის განხორციელება. როდესაც პა-
პაჯანოვი რუსეთის საკანონმდებლო
რუსეთის რუსეთისავე მთა-

„სახალხო გაზეთის“ პანტოკრიზისი.

მოვადგინეთ წლიური ხელის მომწერებებს, რომ, ვისაც შემდეგი ხვედარი ფული (2 მანეთი), 1 იანვარსათვის გადახდილი არ ექნება, გაზეთის წახვედა მოსაზრება-

სხანის მოღვაწეთა პრაქტიკული გამოცდა

22 მაისს ხდებოდა ჰქონდა სკენის მოღვაწეთა კრების საორგანიზაციო-კომისიისა. კრების წინა-რთვა უკვე მიღებულია. კომისიამ მსჯელობა იქონია მომავალი კრების ვა-
მო და იმ აზრს დაადგა, რომ რადე-
ნიც პროვინციულიდან აქამდის არაი-
სარო, გარკვეული პასუხები არ მო-
სულა, კრების მოწვევა გადაიდოს
8 იანვარსათვის. ამ დრომდე კომისიამ
უნდა დაუგზავნოს პროვინციის
ოფიციალური მოსაწვევი ბარათები
და კრების პროგრამა. ასეთივე წე-
რილები დაგზავნა ტფილისის
სკენის მოღვაწეებს. კრების მუშაო-
ბის ნაყოფიერება დამოკიდებულია
იმ თანაგრძობაზე, რომელსაც სა-
ქართველოში გაფანტული სკენის
მოღვაწენი გამოიჩინებენ. კომისიაც
იმედოვნებს, რომ ამ პირველ კრე-
ბას თანაგრძობით შეზღუდვები და
დროზე შეატყობინებენ საორგანი-
ზაციო კომისიას, ვის რაწილად
მსურს მონაწილეობის მიღება კრე-
ბაზე.

კომისიამ ამოირჩია ორი მცირე
კომისია. ერთს დაევალი წარმოადგე-
ნონ მოსაზრებათა განხილვა, ხოლო
მეორეს — კრების სადამინისტრაციო
მხარე. პირველ კომისიაში აირ-
ჩიეს. ვალ. ლ. გუზია, ბ. ქორეგი-
ლი, წუწუნავა, დ. დუმბაძე და არ.
ჯაფარიანი. ადმინისტრაციულ
კომისიაში არჩეულ იქნენ: საორგანი-
ზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე
არ. ავალიანი, მდივანი, გ. ბარ-
გელი და ოსტეგ გელგვიანი.

სხა დუშაბადში

საკოდავი დუშაბადში არც ერთი აღ-
დასრულებული არ მოიძინებდა რომ
ადამიანმა დარდი გადაიკლეს, შეპ-
ხედეს საღმრთო გულის მოკეთეს და
საერთო ქირ-ვარამდე მოეღაპრა-
სო. და განა ცოტა აქვს დუშაბადში
სადაც აქო თავის გაქორწინებულ
მდგომარეობაზე? ბევრი, ძალიან ბე-
რად, მაგრამ ხელმძღვანელი, გზის მა-
ჩვენებელი არავინაა, არა ჰყავს ქა-
ლაქს ნამდვილი მამა, რომელსაც მის-
თვის გული შესტკოვალეს. არავინ
აქცევს ყურადღებას მის ტკივილს
ქვერს არავინ უგდებს კენჭსა პატა-
რა უსუსურისას, რომელიც ტუჩების
ცემილებით ხეგდება თავის მშობელს;
სინაილი, სწავლა მინდა, სინაილი,
სინაილი, ურომლისდაც ძნელია
ამ უსამართლო და უსწორ-მასწორო
წითლითაგან გონივრულ სიარულით,
კლდეა მინდა, ხეობა, რომ ყვე-
ლამ მე არ ჩამიფაროს თავში და
ყველა მე არ მხარადეს უღელში ისე
როგორც პირუტყვსა, მე მინდა
თავისუფალი დამიანი ვიყო და მო-
მა ჩემი ჩემდენ იყოს დასაყრებელი.

თალავის პრომონაზია

ამ ცოტა ხანში თელავის პრომონა-
ზიისათვის დაარსდა საქველმოქმე-
დო საზოგადოება, რომლის მიზანია,
დარიბ მოსწავლეთა დახმარების გარ-
და, კლასების მომართების ხელის შეწყ-
ობა და სხვ.
წელს ოთხ კლასს 17 მოსწავლე
ათავებს და ჯერჯერობით მესამე
კლასის ნებართვა არა აქვთ, რასაც
დიდი მნიშვნელობა აქვს, როგორც
ამ მოსწავლეთათვის, ისე საერთოთ
სასწავლებლის ცხოვრებისათვის.
ამისათვის ამ საზოგადოების გამ-
გეობამ თვისი მოქმედება ამ უშუა-
დგომლობით დაიწყო. გამგეობას
სულ ორი კრება ჰქონია, რომლის
შემდეგ საზოგადოება კრება მოიწვია 9
მაისს.
პირველად მოისმინეს სამოსწავლო
ოქლის მხარუნებლის სახასუბო დე-
პეში, რომ მესამე კლასი მოემარტე-
ბა თუ მის შენახვას უზრუნველ-
ყოფთ. გამგეობას იმდენ აქვს ეს
საშუალებები თვითონ მოიპოვოს, მე-
კლასის შესახებ სასწავლებელს
აქვს მისი სული ორ თვეში 700 მან-
შეუფრთხილება. ისე ორი საშუალება
საქმის არ შეაფრთხიებს, მხოლოდ
საქირაო ნებართვა, რამაც დიდი კა-
მათი გამოიწვია.

გამორკვეა, რომ ქალაქს ცალკე
აღმრავს უშამდგომლობა, რაც ქა-
ლაქის მოურავ ბ. თათუზოვს არ
შეუტყობინებია გამგეობისათვის და
როცა ამ უკანასკნელს თავის კრე-
ბაზე ამის პასუხი მოუთხოვინა, ბ.
თათუზოვს გარკვეული პასუხი არ
მიუტყია, ხმა მალა დაუწყვიდა ლაპა-
ტო და რაგონა დაუტყობინა. წი-
კითხეს კრების ოქმიც, ბ. თათუზო-
ვი განმარტებას ამდგეს, რომ იგი
ჩვეულება ხმა მალა ლაპარაკს და-
სულ მაინც და მაინც კრებაზე შეუ-
ფრებლად მოიქცა, ბოდიშს იხდის.
მხოლოდ რაც შეეხება ქალაქის უშამ-
დგომლობას, მე ამ მოგახსენებ, რო-
გორც ამ საზ. წევრი და არა როგორც
მოურავი რომ ვთხოვლობთ მესამე
კლასის მომართებას, თან მეექვსე კლას-
ზე არაფერს ვამბობ მხოლოდ უშამ-
დგომლობით გეგობისათვის საქირაო
თანხის მოკემას, რომლის სარგებელს
ყოველ წლიურ დახმარების სახით
გადავიხდით და სხვა. ბოლოს უმა-
ტებს აქ ვესწრობი როგორც წევრი

მოგდანს უნა ჩამოკრას ზეგოთი
მხარე, სადაც ერთი პირი სადაც
მოახებთ გინამართება და რომელიც
შემოიტანს არა ნაკლებ 10,000 მან-
ეთის. აი სახსარი თუ სკოლის შენო-
ბის სარგებელი გაქვთ. მართალია, ეს
თანხა არ ეყოფა სკოლის შენობას,
მაგრამ როგორც მზრუნველი დამ-
პირდა ქალაქს: „ათას ხუთასი თუ-
მანი თუ ექვსეა ქალაქს, დანარჩენს
მთავრობა დაუპარეს“. დიო სარა-
გებლობას მოუტანს წინამძღოლი
თავდაზნაურობა და ლეშოვის მარ-
ბის მარტ. გ. მუხრან-პატრონი, რომ
მან იშუამთავროლოს, ვისთანაც ჯერ
არს (თანხამდ ქალაქის თავის თხო-
ბის 23 იანვარს და 16 თებერვს
დადგენილებას), რომ ლეშოვის მა-
ზრას ქალ. ლეშოვში უსათუოდ იქ-
მნას განხილი ახალი ტიპის სასწავ-
ლებელი. დათავი.

დავითი

(დუშაბადი პარტიის საგანგებო განცხადება)
22 მაისს.
უცხოდეთი.

ლონდონი. ინგლისის მთავრობა
დასთანხმდა, რომ იმ შემთხვევაში
თუ ალბანეთის მმართველს რაიმე
საფრთხე მოელოს, გავზავნოს ღერა-
ლი შეიკრება. ქალაქში კომი-
სიის წასვლის შემდეგ აღუ-
ვებია იყო. საღამოს კომისია და-
ბრუნებისავე სასახლეში წავიდა.
სათათბიროს განმავლობაში გა-
გრძელდა საუბარი. კომისიამ მმარ-
თველს განუცხადა, რომ მამაბოხნი
მოითხოვენ პრინცი ვიდის გადაყენე-
ბას, რომელსაც ადარა სთვლიან ალ-
ბანეთის მმართველად, რადგანაც
უკანასკნელმა მათ წინააღმდეგ შეი-
არღებულ ძალა იხმარა და ამიტომ
სურთ ოსმალეთის ქვეშევრდობა-
ში გადასვლა. თუ ეს შეუძლებელია,
მაშინ ისინი თანხმდებიან ევროპის
დადგენილებებს, იმ პირობით თუ რომ
პრინცი ვიდი აუცილებლად გადა-
ყენებულ იქნას. დელეგატები ჰქე-
რობენ, რომ მათი ვალი მოხლათა.
„შეგრებო. იმპერატორმა გლეხთა
პარტიის წინამძღოლი სტეფანი რა-
დლი შეიწყალა; უკანასკნელს ამო-
ხების მოწოდებისათვის სასჯელი
ჰქონდა მისჯილი.

სადაც

იკალიელებსა და ხორ-
ვატებს შორის ქუჩებში შეტაკება
მოხდა. ერთი ხორვატი მძიმედ დას-
ტრეს, რამდენიმე იოლად, რამდენი-
მე კაცი დააპატიმრეს.
რუსეთი.

პეტერბურგი. სენატში გაიჩნა
პრადავ ტრუფის რედაქციის ლე-
გენდის საქმე, რომელსაც ბრალოდ
ეღებოდა ჯარების შეურაცხყოფა.
სენატმა სტენო, რომ ამ საქმეში მა-
ნიფესტი სრულიად უნდა იყოს ხმა-
რული.

სათათბიროს საბიუჯეტო კომისიის
სამოზიციო წევრებმა განიხილეს
კა კანონ-პროექტი ბეჭდვითი სიტ-
ყვის შესახებ, განსაკუთრებული აზ-
რი წარადენეს, რომლითაც შინაგან
საქმეთა მინისტრის კანონ-პროექ-
ტის მიღება შეუძლებლად მიიჩნიათ
და ამიტომ უარისსაყვოდ.

კიევი. ოლქის სასამართლოში გა-
ამართლეს ეს პოსტდენია ნოვოსილს-
ს რედაქტორი, რომელსაც იუზინისკის
საქმის გამო ჩებრეიკი ცილისწამე-
ბას აბრაოდებდა.

ტრისპალი. ნილვარმა, ტრისპ-
პოლის მახრას დიდი ზარალი მიაცუ-
ნა, რომელიც ნახევარ მილიონს უდ-
რის.

პატივგარსი. კავკასიის მთავრ
წულებს სასამართლო კომისიების
შეერთებული კრება მოხდა, რომელ-
მაც ითათბირა საქმეში შავი ქირის
გაჩენის გამო. დადგინეს, რომ ამ
ქმად არავითარი შიში არაა, რომ
კავკასიის კურორტში ავადმყოფო-
ბა შეტანილი იქნება.

მინსკი. ლოთაბის საწინააღმდეგო
ზომების გაგონების გამო მიმდინარე
წლის პირველ-მეოთხედში შედარებ
ბით 1913 წელთან, გუბერნიის
ყილულ არაყის რიცხვი 6000
შემცირდა.

მინის ქიმიკ
სადაც
ამ უკანას-
ლონდონში
ლოიდ
ვი-

